

Wymagania edukacyjne z języka polskiego w klasie czwartej

Liceum Ogólnokształcącego nr XVIII w Krakowie

Poziom podstawowy

I. Zasady oceniania i sposoby sprawdzania osiągnięć edukacyjnych

1. Ocenianie ma charakter systematyczny i wieloaspektowy.
2. Formy sprawdzania wiedzy i umiejętności: odpowiedzi ustne (obejmujące zakres trzech ostatnich zagadnień), prace pisemne, prace klasowe/sprawdziany (zapowiadane z tygodniowym wyprzedzeniem, obejmujące większą niż trzy zagadnienia partię materiału i trwające ponad pół godziny), testy sprawdzające (wiadomości i umiejętności), kartkówki (pisemna forma sprawdzająca znajomość trzech ostatnich zagadnień bez obowiązku wcześniejszego zapowiadania), samodzielnie opracowany materiał (np. referat, elementy wykładu, prezentacja multimedialna, projekt, itp.).
3. Ocena jest jawna i (na prośbę ucznia lub rodzica) szczegółowo uzasadniona.
4. Pozostałe zasady obowiązujące przy zastosowaniu ustalonych form sprawdzania wiedzy i umiejętności oraz tryb uzyskania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej określa Statut Szkoły.

II. Wymagania edukacyjne w poszczególnych zakresach zgodnie z PP.

Zakres I – kształcenie literackie i kulturowe

Na ocenę dopuszczającą uczeń:

- zna lektury ujęte w Podstawie Programowej
- przedstawia bohaterów przeczytanego utworu; ocenia ich postawy
- rozpoznaje główne motywy, wątki, określa problematykę tekstu
- wie, jak nazywają się osoby mówiące w różnych tekstach literackich

- zna podział literatury na rodzaje i gatunki
- wie, czym jest esej
- zna ramy czasowe epoki, zna najważniejsze wydarzenia, przedstawicieli, poglądy
- analizuje utwory wskazane w Podstawie Programowej
- charakteryzuje kreację osoby mówiącej i adresata oraz relacje między nimi w omawianych tekstach
- wymienia podstawowe cechy gatunkowe omawianych utworów
- rozpoznaje typ podmiotu lirycznego, narratora
- zna poglądy filozoficzne charakterystyczne dla omawianych epok np. egzystencjalistów
- zna toposy obecne w epoce
- opisuje najważniejsze elementy budowy i języka utworu
- nazywa i wskazuje podstawowe środki stylistyczne
- zna i definiuje terminy opisujące epokę np. dotyczące sztuki, architektury, filozofii
- zna i rozumie pojęcia związane z omawianymi utworami np. antyutopii, autorytaryzmu, konformizmu, oportunistów, nowomowy, paradoksu, aluzji literackiej, aksjologii, ironii, sarkazmu, groteski, absurdu, etosu, realizmu magicznego, perswazji, satyry, farsy, kosmopolityzmu
- ogląda film ze zrozumieniem
- łączy wydarzenia historyczne z przekazem literackim
- dostrzega elementy metafizyczne w tekstach
- wie, czym jest stereotyp
- wie, czym jest propaganda i dezinformacja

Na ocenę dostateczną uczeń spełnia wymagania oceny dopuszczającej, a ponadto:

- opisuje elementy budowy i język utworu
- wskazuje zabiegi językowe użyte w tekście
- ustala, jakie konteksty są potrzebne do zrozumienia tekstu
- wymienia cechy utworów zgodnie z wyznacznikami literatury
- zna cechy eseju historycznego
- wskazuje cechy gatunkowe omawianych utworów
- podaje przykłady świadczące o emocjonalności osoby mówiącej
- rozpoznaje cechy powieści np. parabolicznej
- komentuje ewolucje postaw bohaterów

- omawia stereotypy
- zna pojęcie popkultury
- rozpoznaje propagandę i dezinformację

Na ocenę dobrą uczeń spełnia wymogi oceny dostatecznej, a ponadto:

- wyjaśnia związek między światem przedstawionym a językiem utworu
- określa funkcje świata przedstawionego
- ocenia postawy bohaterów
- analizuje warstwę językowo-stylistyczną tekstu
- wyszukuje wartości poznawcze dzieła
- wyszukuje w tekstach cytaty potwierdzające obiektywizm i/lub subiektywizm osoby mówiącej
- odczytuje właściwie technikę zapisu konkretnego utworu sensy dosłowne i przenośne
- wskazuje najważniejsze środki stylistyczne zastosowane w utworach; określa ich funkcje
- analizuje styl wypowiedzi
- omawia funkcje np. paradoksu,
- wskazuje źródła stereotypu
- wskazuje cel stosowania propagandy i dezinformacji

Na ocenę bardzo dobrą uczeń spełnia wymogi oceny dobrej, a ponadto:

- określa funkcję środków językowych użytych w tekście
- rozpoznaje wartości etyczne dzieła
- uzupełnia sensy metaforyczne niedopowiedziane w utworze
- rozróżnia funkcje tekstów zaliczanych do literatury oraz retoryki
- określa funkcje stosowanych stylizacji
- wskazuje w tekście środki językowe służące realizacji funkcji poetyckiej
- w klasowej dyskusji rzeczowo uzasadnia swoje zdanie, stosując zasady etyki wypowiedzi
- ocenia elementy popkultury

Na ocenę celującą uczeń spełnia wymogi oceny bardzo dobrej, a ponadto:

- porównuje sposób ukazania podanego motywu w przynajmniej dwóch tekstach kultury

- przedstawia swoją opinię o tekstach, odnosi się do opinii krytyków
- samodzielnie, dojrzałe analizuje i interpretuje tekst ze szczególnym uwzględnieniem formy gatunkowej
- samodzielnie analizuje i interpretuje utwory ze szczególnym uwzględnieniem zawartego w nich np. pejzażu mentalnego, wymowy filozoficznej, ironii, satyry, elementów popkultury, wymowy ideowej, zastosowanych konwencji, wymowy etycznej.

Zakres II – kształcenie językowe

Na ocenę dopuszczającą uczeń:

- rozumie pojęcie kultury języka i normy językowej
- zna pojęcie anakolutu, kolokwializmu
- dostrzega różnice między perswazją a manipulacją
- wie, czym są funkcje języka, rozpoznaje je w tekście
- zna zasady dyskusowania
- stara się brać udział w dyskusji
- rozumie rolę języka jako narzędzia komunikacji
- dostrzega zalety i zagrożenia wynikające ze zjawiska mody językowej
- rozumie konieczność przestrzegania zasad etyki wypowiedzi przez uczestników aktu komunikacji
- wie, czym są styl językowy i stylizacja
- rozróżnia style: indywidualny, typowy i użytkowy
- wymienia rodzaje stylizacji
- dostrzega różnicę między stylem wysokim a stylem niskim
- wie, co to jest slang i moda językowa

Na ocenę dostateczną uczeń spełnia wymagania oceny dopuszczającej, a ponadto:

- wyjaśnia funkcje języka związane z aktem komunikacji
- omawia funkcje stosowanych w tekstach środków językowych np. wulgaryzmu, wyrazów potocznych,
- omawia dwa sposoby ujawniania się funkcji poetyckiej w języku

- objaśnia różnicę między perswazją a manipulacją
- formułuje tezę do dyskusji
- bierze czynny udział w dyskusji
- stara się wyjaśnić związek między stylem kolokwialnym, nieoficjalną odmianą polszczyzny a gwarą młodzieżową, odwołuje się do tekstu
- podaje przykłady form językowych do wybranego słowa
- wymienia rodzaje stylizacji ze względu na stosunek do naśladowanego wzorca (pastisz, parodia, trawestacja)

Na ocenę dobrą uczeń spełnia wymagania oceny dostatecznej, a ponadto:

- przestrzega zasad kultury językowej
- rozpoznaje błędy językowe
- wyjaśnia istotę „świata intencjonalnego” w tekście poetyckim
- określa funkcję zróżnicowanych środków retorycznych w wypowiedzi
- w klasowej dyskusji przestrzega zasad etyki wypowiedzi i etykiety językowej
- rozpoznaje rodzaj stylizacji zastosowanej w tekście
- wskazuje przykłady środków stylistycznych typowych dla stylu wysokiego; omawia ich funkcje

Na ocenę bardzo dobrą uczeń spełnia wymagania oceny dobrej, a ponadto:

- rozwija umiejętność wykorzystywania wiedzy z zakresu gramatyki w interpretacji utworów literackich i tworzeniu własnych tekstów
- określa i ocenia typ argumentów pojawiających się w wypowiedziach obu mówców
- ocenia modę językową i slang

Na ocenę celującą uczeń spełnia wymagania oceny bardzo dobrej, a ponadto:

- wygłasza mowę w klasie, świadomie posługuje się środkami retorycznymi
- w swoich wypowiedziach posługuje się dojrzałym, poprawnym językiem
- używa języka w celu osiągnięcia zamierzonego efektu

Zakres III – tworzenie wypowiedzi

Na ocenę dopuszczającą uczeń potrafi:

- pisze wypowiedź argumentacyjną
- tworzy notatkę syntetyzującą
- formułuje tezę, hipotezę, argumenty
- podejmuje próbę napisania interpretacji porównawczej

Na ocenę dostateczną uczeń spełnia wymagania oceny dopuszczającej, a ponadto:

- pisze wypowiedź argumentacyjną
- formułuje tezę (hipotezę) interpretacyjną, przytacza argumenty na jej uzasadnienie
- pisząc, odwołuje się do wybranych kontekstów, np. biograficznego, historycznoliterackiego, filozoficznego czy kulturowego
- doskonali tworzenie notatki syntetyzującej
- tworzy plan wypowiedzi

Na ocenę dobrą uczeń spełnia wymagania oceny dostatecznej, a ponadto:

- pisze wypowiedź argumentacyjną świadomie ją komponując
- opracowuje plan wypowiedzi zgodnie z przyjętą tezą

Na ocenę bardzo dobrą uczeń spełnia wymagania oceny dobrej, a ponadto:

- w wypowiedzi argumentacyjnej zachowuje wszystkie cechy tej formy gatunkowej
- pisze interpretację porównawczą, zachowując wszystkie cechy gatunkowe tej formy wypowiedzi

Na ocenę celującą uczeń spełnia wymagania oceny bardzo dobrej, a ponadto:

- w wypowiedzi argumentacyjnej odnosi się do szerokich kontekstów
- tworzy teksty eseistyczne

Zakres IV – samokształcenie

Na ocenę dopuszczającą uczeń:

- próbuje włączyć się w prace zespołu projektowego
- wie, czym charakteryzuje się referat
- podejmuje próbę napisania hasła encyklopedycznego
- przygotowuje argumenty do dyskusji

- pisze konspekt referatu

Na ocenę dostateczną uczeń spełnia wymagania oceny dopuszczającej, a ponadto:

- angażuje się w prace projektowe zmierzające do opracowania pisma obrazkowego
- pisze hasło encyklopedyczne
- pisze referat
- włącza się w klasową dyskusję.

Na ocenę dobrą uczeń spełnia wymagania oceny dostatecznej, a ponadto:

- na potrzeby projektu analizuje i interpretuje teksty
- selekcjonuje pomysły do wykorzystania w zadaniu projektowym
- dokonuje krytycznej selekcji źródeł
- uczestniczy w dyskusji
- zbiera i selekcjonuje materiały do zadania projektowego
- pisze scenariusz wystawy multimedialnej o twórczości wybranego artysty

Na ocenę bardzo dobrą uczeń spełnia wymagania oceny dobrej, a ponadto:

- pisze referat zgodnie ze wszystkimi założeniami tej formy wypowiedzi
- opracowuje hasło encyklopedyczne
- tworzy wystawę multimedialną na temat życia i twórczości wybranego artysty

Na ocenę celującą uczeń spełnia wymagania oceny bardzo dobrej, a ponadto:

- przedstawia samodzielnie przeczytane lektury,
- pogłębia wiedzę i umiejętności z zakresu omawianego materiału, przygotowuje pomoce dydaktyczne.

Wymagania edukacyjne z języka polskiego w klasie czwartej

Liceum Ogólnokształcącego nr XVIII w Krakowie

Poziom rozszerzony

I. Zasady oceniania i sposoby sprawdzania osiągnięć edukacyjnych

1. Ocenianie ma charakter systematyczny i wieloaspektowy.
2. Formy sprawdzania wiedzy i umiejętności: odpowiedzi ustne (obejmujące zakres trzech ostatnich zagadnień), prace pisemne, prace klasowe/sprawdziany (zapowiadane z tygodniowym wyprzedzeniem, obejmujące większą niż trzy zagadnienia partię materiału i trwające ponad pół godziny), testy sprawdzające (wiadomości i umiejętności), kartkówki (pisemna forma sprawdzająca znajomość trzech ostatnich zagadnień bez obowiązku wcześniejszego zapowiadania), samodzielnie opracowany materiał (np. referat, elementy wykładu, prezentacja multimedialna, projekt, itp.).
3. Ocena jest jawna i (na prośbę ucznia lub rodzica) szczegółowo uzasadniona.
4. Pozostałe zasady obowiązujące przy zastosowaniu ustalonych form sprawdzania wiedzy i umiejętności oraz tryb uzyskania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej określa Statut Szkoły.

II. Wymagania edukacyjne w poszczególnych zakresach zgodnie z PP.

Zakres I – kształcenie literackie i kulturowe

Na ocenę dopuszczającą uczeń:

- zna lektury ujęte w Podstawie Programowej
- przedstawia bohaterów przeczytanego utworu; podejmuje próbę ich oceny
- rozpoznaje główne motywy, wątki, określa problematykę
- wie, jak nazywają się osoby mówiące w różnych tekstach literackich
- zna podział literatury na rodzaje i gatunki
- wie, czym jest esej
- zna ramy czasowe epoki, zna najważniejsze wydarzenia, przedstawicieli, poglądy
- analizuje utwory wskazane w Podstawie Programowej
- charakteryzuje kreację osoby mówiącej i adresata oraz relacje między nimi w omawianych tekstach
- wymienia podstawowe cechy gatunkowe omawianych utworów
- rozpoznaje typ podmiotu lirycznego, narratora
- zna poglądy filozoficzne charakterystyczne dla omawianych epok np. egzystencjalistów
- zna motywy obecne w epoce
- opisuje najważniejsze elementy budowy i języka utworu

- nazywa i wskazuje podstawowe środki stylistyczne
- zna i definiuje terminy opisujące epokę np. dotyczące sztuki, architektury, filozofii
- zna i rozumie pojęcia związane z omawianymi utworami np. antyutopii, autorytaryzmu, konformizmu, oportunisty, nowomowy, paradoksu, aluzji literackiej, aksjologii, ironii, sarkazmu, groteski, absurdu, etosu, realizmu magicznego, perswazji, satyry, farsy, kosmopolityzmu
- ogląda film ze zrozumieniem
- łączy wydarzenia historyczne z przekazem literackim
- dostrzega elementy metafizyczne w tekstach
- wie, czym jest stereotyp
- wie, czym jest propaganda i dezinformacja
- rozpoznaje synkretyzm językowy
- rozpoznaje nawiązania intertekstualne
- zna pojęcie postmodernizmu

Na ocenę dostateczną uczeń spełnia wymagania oceny dopuszczającej, a ponadto:

- opisuje elementy budowy i język utworu
- wskazuje zabiegi językowe użyte w tekście
- ustala, jakie konteksty są potrzebne do zrozumienia tekstu
- wymienia cechy utworów zgodnie z wyznacznikami literatury
- zna cechy eseju historycznego
- wskazuje cechy gatunkowe omawianych utworów
- podaje przykłady świadczące o emocjonalności osoby mówiącej
- rozpoznaje cechy powieści np. parabolicznej
- komentuje ewolucje postaw bohaterów
- omawia stereotypy
- zna pojęcie popkultury
- rozpoznaje propagandę i dezinformację
- omawia zjawisko synkretyzmu językowego
- omawia nawiązania intertekstualne
- omawia zjawisko postmodernizmu
- wie, czym zajmuje się krytyka literacka

Na ocenę dobrą uczeń spełnia wymogi oceny dostatecznej, a ponadto:

- wyjaśnia związek między światem przedstawionym a językiem utworu
- określa funkcje świata przedstawionego
- ocenia postawy bohaterów
- analizuje warstwę językowo-stylistyczną tekstu
- wyszukuje wartości poznawcze dzieła
- wyszukuje w tekstach cytaty potwierdzające obiektywizm i/lub subiektywizm osoby mówiącej
- odczytuje właściwie technikę zapisu konkretnego utworu sensy dosłowne i przerośne
- wskazuje najważniejsze środki stylistyczne zastosowane w utworach; określa ich funkcje
- analizuje styl wypowiedzi
- omawia funkcje np. paradoksu,
- wskazuje źródła stereotypu
- wskazuje cel stosowania propagandy i dezinformacji
- interpretuje związki między tekstami kultury

Na ocenę bardzo dobrą uczeń spełnia wymogi oceny dobrej, a ponadto:

- określa funkcję środków językowych użytych w tekście
- rozpoznaje wartości etyczne dzieła
- uzupełnia sensy metaforyczne niedopowiedziane w utworze
- rozróżnia funkcje tekstów zaliczanych do literatury oraz retoryki
- określa funkcje stosowanych stylizacji
- wskazuje w tekście środki językowe służące realizacji funkcji poetyckiej
- w klasowej dyskusji rzeczowo uzasadnia swoje zdanie, stosując zasady etyki wypowiedzi
- ocenia elementy popkultury

Na ocenę celującą uczeń spełnia wymogi oceny bardzo dobrej, a ponadto:

- porównuje sposób ukazania podanego motywu w przynajmniej dwóch tekstach kultury
- przedstawia swoją opinię o tekstach, odnosi się do opinii krytyków
- samodzielnie, dojrzałe analizuje i interpretuje tekst ze szczególnym uwzględnieniem formy gatunkowej

- samodzielnie analizuje i interpretuje utwory ze szczególnym uwzględnieniem zawartego w nich np. pejzażu mentalnego, wymowy filozoficznej, ironii, satyry, elementów popkultury, wymowy ideowej, zastosowanych konwencji, wymowy etycznej.

Zakres II – kształcenie językowe

Na ocenę dopuszczającą uczeń:

- rozumie pojęcie kultury języka i normy językowej
- zna pojęcie anakolutu, kolokwializmu
- dostrzega różnicę między perswazją a manipulacją
- wie, czym są funkcje języka, rozpoznaje je w tekście
- zna zasady dyskusowania
- stara się brać udział w dyskusji
- rozumie rolę języka jako narzędzia komunikacji
- dostrzega zalety i zagrożenia wynikające ze zjawiska mody językowej
- rozumie konieczność przestrzegania zasad etyki wypowiedzi przez uczestników aktu komunikacji
- wie, czym jest styl językowy i stylizacja
- rozróżnia style: indywidualny, typowy i użytkowy
- wymienia rodzaje stylizacji
- dostrzega różnicę między stylem wysokim a stylem niskim
- wie, co to jest slang i moda językowa
- wie, jakimi środkami posługuje się np. propaganda

Na ocenę dostateczną uczeń spełnia wymagania oceny dopuszczającej, a ponadto:

- wyjaśnia funkcje języka związane z aktem komunikacji
- omawia funkcje stosowanych w tekstach środków językowych np. wulgaryzmu, wyrazów potocznych,
- omawia dwa sposoby ujawniania się funkcji poetyckiej w języku
- objaśnia różnicę między perswazją a manipulacją

- formułuje tezę do dyskusji
- bierze czynny udział w dyskusji
- stara się wyjaśnić związek między stylem kolokwialnym, nieoficjalną odmianą polszczyzny a gwara młodzieżową, odwołuje się do tekstu
- podaje przykłady form językowych do wybranego słowa
- wymienia rodzaje stylizacji ze względu na stosunek do naśladowanego wzorca (pastisz, parodia, trawestacja)

Na ocenę dobrą uczeń spełnia wymagania oceny dostatecznej, a ponadto:

- przestrzega zasad kultury językowej
- rozpoznaje błędy językowe
- wyjaśnia istotę „świata intencjonalnego” w tekście poetyckim
- określa funkcję zróżnicowanych środków retorycznych w wypowiedzi
- w klasowej dyskusji przestrzega zasad etyki wypowiedzi i etykiety językowej
- rozpoznaje rodzaj stylizacji zastosowanej w tekście
- wskazuje przykłady środków stylistycznych typowych dla stylu wysokiego; omawia ich funkcje

Na ocenę bardzo dobrą uczeń spełnia wymagania oceny dobrej, a ponadto:

- rozwija umiejętność wykorzystywania wiedzy z zakresu gramatyki w interpretacji utworów literackich i tworzeniu własnych tekstów
- określa i ocenia typ argumentów pojawiających się w wypowiedziach obu mówców
- ocenia modę językową i slang

Na ocenę celującą uczeń spełnia wymagania oceny bardzo dobrej, a ponadto:

- wygłasza mowę w klasie, świadomie posługuje się środkami retorycznymi
- w swoich wypowiedziach posługuje się dojrzałym, poprawnym językiem
- używa języka w celu osiągnięcia zamierzonego efektu

Zakres III – tworzenie wypowiedzi

Na ocenę dopuszczającą uczeń:

- pisze wypowiedź argumentacyjną

- tworzy notatkę syntetyzującą
- formułuje tezę, hipotezę, argumenty
- podejmuje próbę napisania interpretacji porównawczej

Na ocenę dostateczną uczeń spełnia wymagania oceny dopuszczającej, a ponadto:

- pisze wypowiedź argumentacyjną
- formułuje tezę (hipotezę) interpretacyjną, przytacza argumenty na jej uzasadnienie
- pisząc, odwołuje się do wybranych kontekstów, np. biograficznego, historycznoliterackiego, filozoficznego czy kulturowego
- doskonali tworzenie notatki syntetyzującej
- tworzy plan wypowiedzi

Na ocenę dobrą uczeń spełnia wymagania oceny dostatecznej, a ponadto:

- pisze wypowiedź argumentacyjną świadomie ją komponując
- opracowuje plan wypowiedzi zgodnie z przyjętą tezą

Na ocenę bardzo dobrą uczeń spełnia wymagania oceny dobrej, a ponadto:

- w wypowiedzi argumentacyjnej zachowuje wszystkie cechy tej formy gatunkowej
- pisze interpretację porównawczą, zachowując wszystkie cechy gatunkowe tej formy wypowiedzi

Na ocenę celującą uczeń spełnia wymagania oceny bardzo dobrej, a ponadto:

- w wypowiedzi argumentacyjnej odnosi się do szerokich kontekstów
- tworzy teksty eseistyczne

Zakres IV – samokształcenie

Na ocenę dopuszczającą uczeń:

- próbuje włączyć się w prace zespołu projektowego
- wie, czym charakteryzuje się referat
- podejmuje próbę napisania hasła encyklopedycznego
- przygotowuje argumenty do dyskusji
- odejmuje próbę napisania referatu

Na ocenę dostateczną uczeń spełnia wymagania oceny dopuszczającej, a ponadto:

- angażuje się w prace projektowe zmierzające do opracowania pisma obrazkowego
- pisze hasło encyklopedyczne
- pisze referat
- włącza się w klasową dyskusję.

Na ocenę dobrą uczeń spełnia wymagania oceny dostatecznej, a ponadto:

- na potrzeby projektu analizuje i interpretuje teksty
- selekcjonuje pomysły do wykorzystania w zadaniu projektowym
- dokonuje krytycznej selekcji źródeł
- uczestniczy w dyskusji
- zbiera i selekcjonuje materiały do zadania projektowego

Na ocenę bardzo dobrą uczeń spełnia wymagania oceny dobrej, a ponadto:

- pisze referat zgodnie ze wszystkimi założeniami tej formy wypowiedzi
- opracowuje hasło encyklopedyczne
- tworzy wystawę multimedialną
- orientuje się w życiu kulturalnym (wydarzenia, festiwale, wystawy...)
- zna tytuły czasopism kulturalnych

Na ocenę celującą uczeń spełnia wymagania oceny bardzo dobrej, a ponadto:

- przedstawia samodzielnie przeczytane lektury,
- pogłębia wiedzę i umiejętności z zakresu omawianego materiału, przygotowuje pomoce dydaktyczne.